

Uppsala län

Landstingspolitiskt program 2015 – 2018

Innehållsförteckning

En offentlig, öppen och demokratisk vård i egen regi	sid 3
Hälsan – en fråga om klass och kön	sid 4
Bättre folkhälsa genom en radikal hälsopolitik	sid 5
Barn och ungdomars hälsa går först	sid 8
Psykisk hälsa	sid 9
Goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	sid 10
Äldre med omfattande behov av vård och omsorg	sid 11
Låga patientavgifter – en rättvisefråga	sid 12
Vården och välfärden behöver mer resurser	sid 13
Primärvården – den nära vården	sid 14
Akademiska sjukhuset	sid 15
Lasarettet i Enköping	sid 17
Psykiatrisk vård	sid 17
Tandvården – en klassfråga	sid 18
Bra arbetsgivare – för en bra verksamhet	sid 19
Kultur – för hälsa och demokrati	sid 20
Tåg och bussar – för hälsan och miljön	sid 22
Miljöarbete – för en hållbar verksamhet	sid 24
Natur och Friluftsliv	sid 25

Landstingspolitiskt program 2015 - 2018

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti vars mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet, ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där kvinnor och män bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Strukturer och förhållanden i det klassamhälle och det patriarkatiska samhälle vi lever i, återspeglar sig även inom hälso- och sjukvården. Det är viktigt att dessa strukturer och dess konsekvenser synliggörs för att kunna förstås och åtgärdas. Detta gäller även inom kultur, fritid och kollektivtrafik, områden som också hanteras av landstinget.

Hälsan är en mänsklig rättighet - ingen handelsvara! Enligt FN:s deklaration om mänskliga, kulturella och ekonomiska rättigheter har alla rätt till bästa möjliga hälsa. Vi vill försvara och förbättra den solidariskt finansierade sjukvården och den förebyggande hälsovården. För att klara det krävs ökade resurser till hälso- och sjukvården. Behoven ska styra, inte marknaden, och patienter är inga kunder och ska inte heller vara beroende av att ha valt rätt vårdgivare för att få rätt vård. Människor ska kunna känna tillit och trygghet i kontakten med vården. Den vård vi arbetar för bygger på god omvårdnad, en helhetssyn på människan och ett medvetet könsperspektiv.

De borgerliga partierna i riksdagen och i landstinget har genomfört en total omställning av den svenska hälso- och sjukvården. Privatiseringar, marknadsanpassningar och nya ekonomiska ersättningssystem har förvandlat patienterna till kunder och hälso- och sjukvården till en ny lukrativ bransch för privata aktörer. Riskkapitalister och lycksökare har i hälso- och sjukvården hittat en ny marknad att göra profit på. Vänsterpartiet var länge ensamt om att säga nej till vinstintressen i välfärden. Nu har allt fler insett det orimliga i riskkapitalisternas vinstkrav och kortsiktighet, och vill se åtstramningar. Men det är fortfarande bara Vänsterpartiet som klart och tydligt tar avstånd från alla vinstintressen inom välfärden. Välfärdens pengar ska gå till välfärd, inte till riskkapitalister i skatteparadiserna.

Vänsterpartiet går till val på sin egen politik som uttrycks i detta program och söker stöd för våra grundläggande värderingar som vi är övertygade om att många delar. Vi kommer efter valet att söka ett samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet för att bilda en ny majoritet i landstinget. Ett sådant samarbete måste innehålla tydliga uppdrag mot privatiseringar, mot vinstintressen och för en utökad offentlig verksamhet. Ett starkt stöd för Vänsterpartiet är förutom en framgång i valet också en signal om att nu får det vara nog!

Hälsan är en mänsklig rättighet – ingen handelsvara!

En offentlig, öppen och demokratisk vård i egen regi

Hälsan är en mänsklig rättighet! Alla människor, oavsett egen betalningsförmåga och oavsett medborgarskap, ska ha rätt till en god hälso- och sjukvård. Endast genom en sjukvårdsmodell som bygger på öppenhet och demokratisk styrning och med en solidarisk skattefinansiering kan detta garanteras. Detta är en uppfattning som delas av de allra flesta, men den hälso- och sjukvårdspolitik som borgarna driver leder till ett nytt och annat system. Där är det privatiseringen som står i centrum och för att skapa en ”marknad” där privata företag kan konkurrera om ”kunderna”, införs vårdpeng och vårdval inom allt fler specialiteter. Inom ramen för det som kallas New Public Management blir de offentliga verksamheterna i rask takt en del av ”marknaden” och styrs på marknadsmässiga grunder. Köp- och säljsystem blir ännu mer på allvar med ”marknadsmässiga” avtal. Tillsammans undergräver detta vår gemensamma välfärd och möjligheten till ett demokratiskt och jämställt samhälle.

Vänsterpartiet tar bestämt avstånd från detta. Inom vården måste behoven styra. De med störst behov måste sättas först när det gäller att få behandling. Det får inte vara så att de som ”ropar högst” går före de med svårare sjukdomar men som inte ropar. Eller av olika skäl saknar förmåga att ropa. Ingen patient ska heller behöva lista sig eller välja vårdgivare för att få sin vård.

Det är viktigt att slå vakt om den prioriteringsordning som riksdagen fastställt och som idag vägleder hälso- och sjukvården. Akut sjuka och de med störst behov måste alltid komma först, men sedan kommer det rehabiliterande och förebyggande arbetet. När resurserna inte räcker till måste de prioriteringar som görs vara öppna och grunda sig på medicinsk kunskap och på prioriteringsordningen.

Beslut om resursfördelning måste i högre grad grundas på kunskap om de behov som finns inom olika patient- och sjukdomsgrupper. Bättre metoder för att bedöma effekterna av olika behandlingsmetoder behöver utvecklas. Inom Socialstyrelsen pågår sedan några år ett arbete med att ta fram nationella riktlinjer för olika sjukdoms- och diagnosgrupper. Dessa riktlinjer är viktiga kunskapsunderlag. Även ”Öppna jämförelser” som jämför vården mellan de olika landstingen/regionerna kan vara utgångspunkter för vårdens utveckling. Det är dock viktigt att komma ihåg att ”Öppna jämförelser” inte mäter kvalitet utan är bara en jämförande rangordning.

När offentliga verksamheter läggs ut på privata aktörer riskeras den demokratiska insynen och styrningen, och de anställda riskerar försämrade och otryggare anställningsförhållanden. Det finns inga studier eller erfarenheter som visar på att privata inslag ökar vare sig kvaliteten eller kostnadseffektiviteten i vården. Tvärtom riskeras att kvalitets- och utvecklingsarbetet avstannar och kostnaderna tenderar att öka. När verksamheterna delas upp på flera vårdgivare blir det svårare att klara forskningens och utbildningens krav på underlag och praktikplatser.

Privatisering av offentlig verksamhet är inte hållbara lösningar vare sig ur ekonomiskt eller demokratiskt perspektiv. Upphandlingar kan ibland vara nödvändiga men splittras verksamheter så blir det svårare att styra utveckling och att följa upp kvalitet och ekonomi. Även kost, städ och service är integrerade delar av vården och bör drivas i egen regi. Oftast är det lägsta anbud som vinner en upphandling. Privata aktörer kan lämna låga anbud bland annat genom att ha färre anställda och sämre löne- och anställningsvillkor. Visserligen måste offentligt anställda, vid en verksamhetsövergång, erbjudas anställning hos entreprenören men är bara garanterade att behålla sina tidigare

anställningsvillkor under ett år. När kontraktstiden går ut och ny upphandling ska göras riskerar de att en ny privat aktör vinner upphandlingen. Vänsterpartiet kräver att vid upphandling av verksamheter ska krav på kollektivavtal eller avtalsliknande förhållanden ställas och att följsamhet till mänskliga rättigheter och förbud mot barnarbetet ska finnas med som krav. Kraven ska också gälla för underentreprenörer.

Genom borgerlighetens s k vårdvalssystem behöver inte ens en upphandling ske. Det är fri etablering för alla som uppnår vissa kriterier och landstinget tvingas skriva avtal och betala. Därmed finns ingen kontroll över var vårdgivare behövs eller hur många. Den ”fria marknaden” ska råda och därmed blir vinstintressena de som styr etableringen, inte vårdbehoven. För Vänsterpartiet är det självklart att de folkvalda ska bestämma hur och var resurserna ska användas utifrån vårdbehov och vårdprioriteringar.

Vänsterpartiet vill:

- slå vakt om den öppna, demokratiska och solidariskt skattefinansierade sjukvården
- vårdbehoven ska styra – sjukvården är ingen marknad
- att landstinget fortsätter och utvecklar arbetet med att fram program för olika sjukdoms- och diagnosgrupper
- att de prioriteringar som görs i vården ska vara ”öppna” och grundade på kunskap och den prioriteringsordning som gäller
- avvisar privatiseringar av landstingets verksamheter och att det som är viktigt för vården görs i egen regi
- så fort som möjligt avveckla det borgerliga vårdvalssystemet med fri etablering
- att när upphandling av verksamheter sker ska krav på kollektivavtal eller avtalsliknande förhållanden ställas samt krav på samma meddelarfrihet som i offentlig verksamhet

Hälsan - en fråga om klass och kön

Ett lands ekonomiska och sociala utveckling påverkar människors hälsa och livslängd. Sett över detta sekel har folkhälsan förbättrats kraftigt i Sverige. Den politiska och fackliga kampen för att minska de ekonomiska orättvisorna och för bättre levnadsförhållanden i form av exempelvis bättre bostäder, arbetsförhållanden, kostvanor och utbildningsnivå har spelat en stor roll i utvecklingen. Forskning har visat att både den psykiska och fysiska hälsan är bättre i jämställda/jämlika samhällen. Vänsterpartiet driver en politik för att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i samhället.

Fortfarande finns i Sverige oacceptabla skillnader i ohälsa mellan olika grupper, beroende på främst inkomst och utbildningsnivå. Inom vissa områden finns tecken på att skillnaderna ökat under senare år beroende på att de ekonomiska villkoren i socialförsäkringssystemen stramats åt, fler har fått sämre ekonomi och den ekonomiska stressen ökat. Det finns stora skillnader vad gäller hälsorisker, sjukdomar och dödlighet mellan arbetare och tjänstemän, lågutbildade och högutbildade och mellan grupper som är födda i olika länder. Folksjukdomar som diabetes och hjärt-/kärlsjukdomar drabbar lågutbildade och arbetare/lägre tjänstemän i högre utsträckning. Långvarig arbetslöshet innebär ökad risk för ohälsa i form av främst psykiska besvär, ökad sjuklighet och missbruk. Undersökningar visar också att hbtq-personer generellt har en sämre hälsa än

heterosexuella cis-personer¹ och får inte heller rätt bemötande av vården och myndigheter.

Vänsterpartiet ser det som ytterst angeläget att föra en aktiv politik för att minska arbetslösheten. Särskilt viktigt anser vi det vara att unga kommer i arbete och sysselsättning - få saker bidrar till utvecklingen av olika hälsoproblem som arbetslöshet och att inte ha en strukturerad tillvaro där man måste ta ansvar, känna sig delaktig och behövd.

Men hälsan är också en fråga om kön. Under senare år har betydelsen av mäns och kvinnors olika livsvillkor uppmärksammats alltmer som en förklaring till kvinnors sjukdomsmönster och översjuklighet. Sannolikt är de olika villkoren i samhället för män och kvinnor i arbetsliv, parrelationer och familjeliv de viktigaste faktorerna. Arbetet med att på alla plan ta bort könssegregering i samhället måste fortsätta.

Arbetsmarknaden är fortfarande könssegregerad, kvinnor har oftare yrken med mindre inflytande över arbetsuppgifterna och mindre grad av självbestämmande över arbetets utformning. Problem med axlar, skuldror, nacke drabbar kvinnor i större utsträckning än män. Även bland kvinnor finns sociala skillnader i hälsa. Kvinnliga högre tjänstemän har längre medellivslängd än kvinnor i arbetaryrken. Kvinnor i arbetaryrken har betydligt högre sjuktal än kvinnor i tjänstemannayrken.

Arbetet med att få stopp på mäns våld mot kvinnor måste stärkas. Organisationer som arbetar mot kvinnovåld och för kvinnofrid ska få ekonomiskt stöd från samhället. De kvinnor som misshandlas ska få en bra vård och övrig hjälp som behövs. Män som misshandlar ska ges möjligheter till behandling för att ändra sitt beteende och vi vill ge stöd till sådan verksamhet. Även våldet inom samkönade relationer och mot hbtq-personer behöver uppmärksammas så att hjälp och stöd kan ges på rätt sätt.

Det finns anledning att särskilt uppmärksamma de hälsoproblem som personer från andra länder ofta uppvisar. Det behövs särskild kunskap för att förstå och behandla personer med t ex posttraumatiska stressymtom p g a krig, förföljelser eller dramatiska uppbrott från det vardagliga livet.

Vänsterpartiet vill

- uppmärksamma hälsoskillnader mellan socioekonomiska grupper och hälsoskillnader beroende på kön och rikta resurser för att utjämna dessa
- få fler människor i arbete, då arbetslöshet är en mycket stor hälsorisk. Särskilt gäller detta för unga.
- öka forskningen kring ohälsa och sjukdomar med ett kvinnoperspektiv
- öka arbetet med att få stopp på mäns våld mot kvinnor

Bättre folkhälsa genom en radikal hälsopolitik

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns naturligtvis en mängd andra bestämningsfaktorer för hälsan. Till de viktigare hör- förutom vårt genetiska arv - våra levnadsvanor (kost, motion, alkohol,

¹ En cis-person är en person som entydigt är antingen man eller kvinna och som uppfyller samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck. Den som inte är cis-person är transperson.

tobak mm) och den miljöpåverkan vi utsätts för. Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor – de som tjänar minst har ofta en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt. På senare år har det även uppmärksammats att kulturupplevelser och deltagande i kulturaktiviteter har en positiv påverkan på hälsan.

Vänsterpartiet vill förbättra folkhälsan och utjämna de hälsoskillnader som finns genom att på nationell nivå föra en folkhälsopolitik, som angriper hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. Det handlar om vilket samhälle vi vill ha och vilken politik som förs. En förbättrad och mer jämlik folkhälsa kräver bland annat en politik för arbete och sysselsättning åt alla, ersättningsnivåer i socialförsäkringssystem som ger inkomster som går att leva på och andra åtgärder för att skapa en jämnare inkomstfördelning, åtgärder för att förbättra arbetsmiljöer, en bostadspolitik som bidrar till att skapa bra bostadsområden och levnadsmiljöer, en restriktiv alkoholpolitik och nolltolerans mot narkotika.

Uppsala län har, i jämförelse med andra, en relativt friskare befolkning. Men det finns stora skillnader mellan länets kommuner, hälsan är ojämlig. Allmänt sett är hälsoläget bättre i länets södra delar. I alla kommuner utom Älvkarleby är det allmänna hälsotillståndet sämre bland kvinnor än bland män. Länet behöver utveckla analysen kring ohälsa och även väga in de olika kommunernas förutsättningar, t ex socioekonomiska nivåer, medelålder, hushållens disponibla inkomst och utbildningsnivåer. Det bidrar till en mer rättvis bild av hälsoläget i länet samtidigt som det kan peka ut de viktigaste utvecklingsområdena för att förbättra folkhälsan. Hälsotillståndet i länet visar ett tydligt klassperspektiv. Invånare i kommuner med högre medelskattkraft och många välutbildade har en bättre hälsa än invånare i kommuner med en hög andel sysselsatta inom arbetaryrken. Arbetslösheten är låg i den södra delen av länet medan den är högre i den norra. Det innebär att förutsättningarna för en god hälsa är högre i de södra delarna av länet.

Landstinget har unika kunskaper om invånarnas hälsotillstånd och levnadsvillkor. Landstinget måste därför fungera som en ”väckarklocka” och föra ut kunskaper till övriga beslutsnivåer i samhället – ex vis riksdag, departement, olika statliga myndigheter och kommunerna. Vad gäller kommunerna är det viktigt med dialog och samverkan kring vad som kan göras, var för sig eller i samverkan, för att förbättra folkhälsan.

Regionförbundet har idag ett samordningsansvar för folkhälsoarbetet i länet. En läns gemensam policy har tagits fram med en vision om god hälsa för alla i Uppsala län och fyra mål har formulerats. Det är upp till varje kommun och landstinget att utifrån Regionförbundets vision för länet utforma sin folkhälsopolitik.

Vänsterpartiet anser att varje kommun samt landstinget ska utforma ett folkhälsoprogram om hur visionen och målen i den läns gemensamma folkhälsopoliticyn ska nås.

Men det är också av vikt att försöka påverka människors levnadsvanor. Förutom rökning är den ökade och höga alkoholkonsumtionen ett prioriterat område. Alkoholkonsumtionen i Sverige har ökat sedan början av 1990-talet, det är vin och starköl som svarat för ökningen. Även om män dricker betydligt större mängd alkohol än kvinnor, har ökningstakten vad gäller kvinnornas konsumtion varit högre. Även ett alkoholbruk som uppfattas som måttligt kan på sikt leda till ohälsa. Det blir viktigt för sjukvården att alltid efterfråga tobaks- och alkoholvanor och

återkoppla dessa till patientens hälsa.

Ett hälsofrämjande och förebyggande synsätt och arbetssätt inom sjukvården måste stärkas, och resurser för detta arbete avsättas. En ökad andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten måste användas till folkhälsosatsningar och förebyggande verksamhet. För att utjämna de skillnader i hälsa som finns, ska satsningarna i ökad utsträckning riktas till riskgrupper och områden i länet med höga ohälsotal. Primärvården har en viktig roll, där kan sambanden mellan hälsa och levnadsvanor uppmärksammas och patienten få motivation och stöd att förändra sin livsstil och levnadsvanor. Det ersättningsystem som finns inom primärvården måste ta hänsyn till de socioekonomiska skillnader som finns inom länet och ge primärvården ekonomiskt utrymme att satsa på förebyggande insatser för att förbättra hälsan hos länets invånare.

Ett bra exempel på ett framgångsrikt folkhälsoarbete är hur man arbetar i landstinget i Västerbotten, där kommuner och landstinget arbetar framgångsrikt tillsammans med olika åtgärder och där erbjudande om hälsosamtal för invånare när de fyllt 40- 50, och 60 år visat sig ge goda resultat. Det finns också skäl att noga följa deras primärpreventiva satsning för alla barn i länet.

Olika undersökningar anger att personer med funktionsnedsättningar i betydligt högre grad upplever sin hälsa som dålig.

Allmänt sett har fler funktionsnedsatta högre andel av de riskfaktorer som ökar risken för ohälsa: Arbetslöshet, dålig ekonomi, låg utbildningsnivå, begränsade möjligheter till motion samt även lågt socialt deltagande och ensamhet mm.

Landstinget och sjukvården måste uppmärksamma att människor med funktionsnedsättningar är en riskgrupp för sämre hälsoläge. Inom vården måste ges förutsättningar till detta och särskilt riktade insatser för olika grupper göras.

Att skapa fler arbeten för människor med funktionsnedsättningar är en angelägen uppgift för hela samhället och landstinget måste ta sin del av ansvaret för detta. Att de ekonomiska villkoren för lönebidragsanställningar förbättras är av stor betydelse och Vänsterpartiet har i riksdagen lagt förslag om detta.

Migrationshälsan Cosmos behöver förstärkas och få utökat uppdrag för att bättre kunna göra tidiga insatser för asylsökanden och andra med utländsk bakgrund. Tillsammans med ETP, Enheten för Transkulturell Psykiatri och andra verksamheter bör ett transkulturellt centrum utvecklas, ett uppdrag som eventuellt även kan omfatta hela sjukvårdsregionen.

Folk tandvården är HBT-certifierade, d v s hos personalen finns kunskap om homo- och bisexuella samt transpersoners behov och om hur diskriminering undviks. Fler verksamheter inom landstinget ska genomgå en HBT-certifiering kommande mandatperiod.

Vänsterpartiet vill:

- föra en folkhälsopolitik för att utjämna hälsoskillnader
- att en ökad andel av hälso- och sjukvårdsbudgeten används till folkhälsosatsningar
- att särskilda insatser görs riktade till riskgrupper och områden i länet med höga ohälsotal
- erbjuda hälsosamtal för alla 40-, 50- och 60-åringar
- ha en primärvård som arbetar aktivt med förebyggande insatser och ges ekonomiska resurser för att göra detta

- uppmärksamma hälsoläget för människor med funktionsnedsättningar
- förbättra hälso- och sjukvårdsarbetet för personer med utländsk bakgrund
- införa HBT-certifiering av fler verksamheter inom landstinget

Barn och ungdomars hälsa går först

Internationellt sett har svenska barn och ungdomar en god hälsa. Det finns dock all anledning att uppmärksamma de hälsoproblem som finns inom vissa områden - det gäller exempelvis övervikt, allergier, diabetes.

Men framförallt: Antal ungdomar och ”unga vuxna” (16-24 år) med tecken på psykisk ohälsa (stress, ångest, oro för framtiden, anger att de mår dåligt, sämre självförtroende mm) har haft en mycket oroande ökning. Särskilt är det bland flickor och unga kvinnor som den psykiska ohälsan ökat.

Denna ökade psykiska ohälsa bland unga kräver omgående åtgärder och insatser från samhällets sida, både vad gäller att kunna identifiera och åtgärda bakomliggande orsaker till denna utveckling och för att hjälpa, stödja och när så krävs ge vård till de unga. Detta kräver insatser i samverkan mellan kommuner och landsting.

Allmänt sett vad gäller hälsan för barn och ungdomar finns, som för vuxna, klara samband mellan socioekonomiska förhållanden och hälsa. Föräldrarnas, eller föräldrarnas, ekonomiska villkor, utbildningsnivå, bostadsförhållanden, sociala nätverk och levnadsvanor som rökning, alkohol, kost och motion ger i många fall avtryck på barnens hälsa och utveckling.

Barn- och ungdomar i hushåll med en utsatt ekonomisk situation ägnar sig mer sällan åt fysisk aktivitet, slarvar oftare med frukosten och börjar röka tidigare.

Med tanke på att de ekonomiska skillnaderna i samhället har ökat under ett antal år krävs särskilda insatser riktade till riskgrupper.

Olika insatser under hela uppväxttiden för att förbättra barn och ungdomars hälsa är ”investeringar” för att undvika framtida problem och ohälsa.

En väl fungerade barn- och mödrahälsovård, familjecentraler, bra elevhälsovård, ungdomsmottagningar, psykiatrisk öppenvård med bra tillgänglighet är exempel på viktiga länkar för tidigt upptäckt och för att kunna stödja och hjälpa.

Inom landstingets verksamheter är ett bra exempel Folktandvården som kopplar samman barn och ungdomars tandhälsa med rökning och kostvanor. ”Hälsoäventyret”, en pedagogisk verksamhet för att öka barn- och ungdomars kunskaper om kropp och hälsa, är ett annat bra exempel och dess verksamhet behöver i samarbete med kommunerna utvidgas för att kunna nå fler skolelever.

Av största vikt är att skydda de barn som blir utsatta för våld och sexuella övergrepp. Sedan ett antal år finns ”Barnahus” i Uppsala där myndigheters - framförallt socialtjänstens och polisens - insatser samordnas när det finns misstanke om att barn far illa. Inom Akademiska sjukhuset finns Barnskyddsteamet, som bistår med medicinska utredningar och råd.

Landstinget i Uppsala län antog 2013 en ”Policy o handlingsplan för att förverkliga barnets rättigheter”. Policyn utgår från FN:s Barnkonvention. Viktiga skrivningar är att kunskapen om barn och ungdomars hälsa och levnadsvillkor måste öka hos politiker

och tjänstemän och att det inför politiska beslut som berör barn och unga ska det göras en barnkonsekvensanalys, där det redogörs för den påverkan beslutet kan få. Denna policy och barnkonsekvensanalys måste bli använda verktyg i verksamheterna och på den politiska nivån.

Vänsterpartiet vill:

- att det görs omfattande insatser för att motverka den ökade psykiska ohälsan hos ungdomar och ”unga vuxna”
- att barn och ungdomars hälsa måste vara ett prioriterat område för fortsatta förebyggande folkhälsoinsatser
- att riktade insatser ska göras för vissa riskgrupper och utifrån identifierade skillnader i hälsa beroende på socioekonomiska förhållanden och kön.
- att barnkonsekvensanalyser blir ett använt verktyg inom landstinget och att kunskapen hos politiker och tjänstemän om barns hälsa ökar.

Psykisk hälsa

Det finns en mängd faktorer som påverkar den psykiska hälsan. Flera rapporter och undersökningar understryker arbetslivets betydelse. På många områden har kraven och jäktet ökat och arbetet blivit mer psykiskt ansträngande. Det är väl känt att omfattande omorganisationer, osäkra anställningsförhållanden liksom små möjligheter att påverka sin arbetssituation kan ha negativ påverkan på den psykiska hälsan.

Symptom som stress, ångest, oro, ångslan, lättare depression, trötthet och ständig värk i skuldror och axlar är idag vanligt förekommande. Psykisk ohälsa och värk i rörelseorganen är bland de vanligaste orsakerna till sjukskrivningar.

Psykisk ohälsa har, liksom övriga hälsoproblem, en stark koppling till de ekonomiska och sociala livsvillkoren. Arbetslöshet, dålig ekonomi, ensamhet och isolering, stort ensamt ansvar för andra (gäller exempelvis ensamstående föräldrar och barn till åldrande föräldrar) är faktorer som har stark påverkan. Det finns också en stark social normering i samhället som handlar om att lyckas, att se bra ut, att vara vältränad, att äta rätt, att vara perfekt förälder, mm och som för många leder till en pressad social situation. Psykisk ohälsa och nedsatt psykiskt välbefinnande är också en könsfråga. I nästan alla undersökningar har kvinnor högre siffror än män på tecken och symptom som visar på risk för nedsatt psykisk hälsa.

Det av stor betydelse att människor med symptom på psykisk ohälsa får hjälp och stöd i tidigt skede. En bra företagshälsovård är viktig för de problem som kan kopplas till arbetslivet. För de flesta av de tecken på psykisk ohälsa som nämnts här gäller att de kan och bör klaras inom landstingets primärvård. För detta krävs dock att det finns såväl nödvändig kompetens och kunskap som tillräckliga personalresurser. Det behövs kuratorer, psykologer och möjligheter till samtalsterapi vid behov. Det måste även finnas utarbetade behandlingsrutiner mellan primärvården och landstingets psykiatri, och möjlighet för primärvården att konsultera psykiatrin.

Det finns grupper i Uppsala län för vilka utvecklingen av den psykiska hälsan kräver särskild uppmärksamhet och behov av insatser:

- Yngre kvinnor, där särskilt symptom som stress och nedstämdhet ökat. Denna grupp söker nu även oftare vård.

- Äldre människor, där problem som ångest, oro och tecken på depression ökat. Här krävs insatser i samarbete med länets kommuner.
- Flyktingar, där det är vanligare att krigsupplevelser och övergrepp leder till psykisk ohälsa.
- Ensamstående föräldrar, där dålig ekonomi och stort ensamt ansvar kan leda till stress och nedstämdhet.

Vänsterpartiet vill:

- att arbetslivets betydelse för den psykiska hälsan uppmärksammas
- förstärka primärvårdens möjligheter att möta och klara av tecken på psykisk ohälsa
- uppmärksamma den psykiska hälsan särskilt hos yngre kvinnor, äldre människor, flyktingar och ensamstående föräldrar samt göra insatser för dessa grupper.

Goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Människor med funktionsnedsättningar ska ges möjligheter till goda levnadsvillkor och att kunna vara delaktiga i samhällslivet på lika villkor som andra. Detta kräver åtgärder inom en mängd olika områden i samhället. Grundläggande för en god hälsa är arbete och sysselsättning och ekonomiska trygghet.

Landstinget ska, inom sitt ansvarsområde och i samverkan med kommuner och försäkringskassa, göra allt för att undanröja diskriminering, göra vården jämlik och på lika villkor och utjämna skillnader i hälsa och bidra till att människor med funktionsnedsättningar ska kunna få arbete och sysselsättning. För att öka möjligheterna till arbete och sysselsättning behövs såväl förbättrat arbetsmarknadsstöd liksom ytterligare arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vänsterpartiet har i riksdagen lagt förslag som skulle göra det möjligt att anställa fler med lönebidrag, samt att kunna förbättra förutsättningarna för sociala arbetskooperativ och övergångsanställningar (tidsbegränsade anställningar och arbete efter förmåga) enligt den så kallade Fountain House-modellen för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Tillgång till bra hjälpmedel är för många med funktionsnedsättning nödvändigt för att klara det dagliga livet och möjliggöra ett aktivt deltagande i samhället. Landstinget ansvarar för hjälpmedel till barn och unga under 21 år, samt hjälpmedel för syn, hörsel och kommunikation. Inom hjälpmedelsområdet sker en ständig utveckling mot bättre hjälpmedel och nya hjälpmedel kommer, t ex på datorområdet. Personer med funktionsnedsättning har rätt att få ta del av de ökade möjligheter som den tekniska utvecklingen ger. De avgifter som tas ut för hjälpmedel måste vara på en sådan nivå att ingen av ekonomiska skäl avstår från ett nödvändigt hjälpmedel

Betydelsen av tidiga och väl fungerande rehabiliteringsinsatser, vid skada eller sjukdom, har alltmer uppmärksamats. Här måste landstinget göra en översyn för att stärka rehabiliteringen och få en fungerande "vårdkedja" mellan sjukhusnivå och primärvårdsnivå och stärka samverkan med kommunerna.

Tillgänglighetshinder i lokaler och inom kollektivtrafiken ska undanröjas. Vid om- och nybyggnationer ska brukarorganisationer vara med i ett tidigt skede och kunna påverka.

Brukarorganisationerna har en viktig roll i att bevaka och föra fram de funktionshindrades intressen och krav. Landstinget ger organisationsstöd till länsorganisationer och bidrag till lokaler för dessa. Detta stöd får inte urholkas. Brukarorganisationerna måste få information från landstinget i frågor som berör människor med funktionsnedsättningar och ges goda möjligheter att komma med synpunkter inför olika beslut och att kunna följa utredningar. Landstinget har träffat ett samverkansavtal med handikappföreningarna kring dessa frågor och måste leva upp till detta. Vänsterpartiet ser brukarnas organisationer som en viktig resurs och samarbetspartner för landstinget i arbetet med att förbättra vården och levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättningar.

Vänsterpartiet vill:

- att resurserna för rehabilitering stärks
- att avgifterna på hjälpmedel ska vara låga
- att brukarorganisationerna ses som en viktig samverkanspart
- att tillgänglighetshinder i allmänna lokaler undanröjs
- att öka möjligheterna till arbete och sysselsättning för personer med funktionsnedsättningar.

Äldre med omfattande behov av vård och omsorg

Medellivslängden har de senaste decennierna ökat, främst som följd av att dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar minskat. Detta innebär att antalet personer i åldrarna +75år gradvis ökar och en betydande ökning sker åren efter 2020, då de stora årskullarna födda på 40-talet blir äldre.

Även om människor allmänt sett är friskare och lever längre, så behövs oftast i de sista levnadsåren omfattande insatser av sjukvård och omsorg.

Såväl det ökade antalet ”äldre - äldre” som den medicinska utvecklingen i form av nya behandlingsmetoder och nya läkemedel kommer att kräva ökade resurser för att kunna tillgodose vårdbehoven för denna grupp.

Inom vården är det viktigt att stärka den geriatriska kompetensen och utbilda fler läkare med geriatrisk specialistkompetens.

För äldre med omfattande behov av vård och omsorg är det nödvändigt med en väl fungerande ”vårdkedja” mellan landstingets och kommunens insatser. Målsättningen ska vara att insatser ska göras i ett tidigt skede så att ”onödiga” inläggningar i slutenvård kan undvikas.

Personal inom hemtjänst, hemvård och äldreboenden måste ha möjlighet att snabbt kunna kontakta läkare för en bedömning av det medicinska läget. Mobila hembesöksteam, där läkare ingår, har visat sig vara en bra verksamhet och bör kunna utvecklas inom fler delar av länet.

När äldre behöver komma till sjukhus är det viktigt att de kan läggas in snabbt för utredning och vård. Vid utskrivning från vården måste det vara förberett med de fortsatta insatser av vård och omsorg som behövs. I vissa fall kan en tids vistelse inom

så kallad ”mellanvård” vara av värde, för de äldre som inte längre behöver slutenvårdens insatser men inte är riktigt i skick att återvända hem.

För äldre som ligger inne på sjukhus är god och näringsrik mat av stor betydelse för att kunna påskynda tillfrisknandet. Vi anser att bäst förutsättningar ges för detta om maten lagas på plats och patienterna ges möjligheter att välja mellan olika maträtter.

För många äldre, där vårdbehoven inte är så omfattande, är kontakten med vårdcentralen/husläkaren det väsentliga. Det är dock viktigt att läkaren på vårdcentralen tar det samlade samordningsansvaret för de ytterligare kontakter med specialistvården som kan behövas och för läkemedelsanvändningen.

Vänsterpartiet vill:

- stärka den geriatriska kompetensen i vården
- genom en bättre fungerande vårdkedja kunna undvika ”onödiga” slutenvårdsinläggningar
- förstärka insatserna i samband med utskrivning från slutenvården

Låga patientavgifter – en rättvisefråga

Låga patientavgifter är av betydelse för att inte människor ska behöva avstå från behövlig vård av ekonomiska skäl. Alltför höga avgifter kan leda till en utveckling att låginkomsttagare är med och finansierar sjukvården via landstingsskatten, men sedan inte har råd att använda den när det behövs. Borgarna har infört patientavgifter för barn och ungdomar i Uppsala läns landsting. Vänsterpartiets krav är att dessa skadliga avgifter ska avskaffas. På sikt bör en väl utbyggd och stärkt första linjens vård, där primärvården ingår, vara avgiftsfri. Som ett led i en sådan utveckling föreslår Vänsterpartiet att för alla besök i primärvården ska patientavgiften vara 100 kr och inte höjas under mandatperioden. Husläkarbesök vid särskilda äldreboenden liksom läkarbesök hos de särskilda läkare inom primärvården som finns för hemlösa – en utsatt grupp i samhället – ska även i fortsättningen vara avgiftsfria. De som vårdas under tvång ska inte behöva betala dygnsavgift för slutenvård eller besöksavgift.

Förutom låga avgifter är högkostnadsskydd viktiga. Idag finns högkostnadsskydd för sjukvård, sjukresor, hjälpmedel och läkemedel. Nivån på högkostnadsskyddet för sjukvård och läkemedel bestäms på nationell nivå, de övriga av landstinget. Vänsterpartiet ser det som viktigt att högkostnadsskydden ligger på nivåer som gör att inte människor med stora vårdbehov (oftast äldre) drabbas av alltför höga kostnader och vill ha en bättre samordning av högkostnadsskydden än den marginella som borgarna infört. Det ska räcka med ha nått taket i tre av högkostnadsskyddet för att en tolv-månaders period med avgiftsfrihet ska gälla.

Egenavgiften för sjukresor bör sänkas och samordnas med färdtjänsttaxor.

Bidrag för glasögon för barn lämnas idag upp till 7 års ålder. Den åldern måste höjas och i ett första led ska bidrag lämnas till alla barn upp till grundskolan, för att senare höjas till 18 år.

Vänsterpartiet vill:

- att patientavgiften för alla besök i primärvården ska vara 100 kr

- patientavgifterna ska ligga på oförändrad nivå under mandatperioden
- att all vård för barn och ungdomar upp till 20 års ålder ska vara avgiftsfri
- all tvångsvård ska vara avgiftsfri
- att de högkostnadsskydd landstinget råder över ska samordnas
- att egenavgifterna för sjukresor sänks
- att bidrag för glasögon till barn ska ges t o m grundskolan

Vården och välfärden behöver mer resurser

Hälso- och sjukvården har aldrig tagit emot och botat så många patienter som nu. Den medicinska utvecklingen går starkt framåt med nya läkemedel och nya behandlingsmetoder, samt kortare vårdtider och mer vård i öppenvård. Sjukvården fortsätter att bli allt mer specialiserad och varje nytt framsteg innebär i allmänhet stora kostnader. Trots de stora rationaliseringar som görs tack vare nya sätt att behandla är det troligt att kostnaden för hälso- och sjukvården kommer att öka. Samtidigt blir andelen äldre i befolkningen allt större vilket leder till att fler hinner få fler sjukdomar och därmed kräva mer vård. I vårt län ökar också befolkningen i sin helhet vilket kräver mer hälso- och sjukvård. Till det ska läggas de stora vårdköer som finns inom landstinget idag. Sammantaget visar detta på att sjukvårdens kostnader kommer att öka och att dessa måste kompenseras genom ökade intäkter.

Till det kommer de stora om- och nybyggnationer som påbörjats och kommer att genomföras. De är nödvändiga för god patientsäkerhet, bra arbetsmiljö och lägre energiförbrukning. Dock innebär det också stora ökande driftskostnader som måste kompenseras för att inte tära på vården.

Ersättningssystemen för vården måste förändras från den ensidiga fokuseringen på prestation till mindre av rörlig ersättning och mer av fast ersättning kopplat till uppdraget. För att säkerställa en rimlig balans mellan uppdrag och ekonomi behöver också hela budgetprocessen göras om. Mer av tidig dialog med verksamheterna och mer av analys av vilka vårdbehov som ska tillgodoses samt färre mål att styra mot.

Kollektivtrafiken måste byggas ut och läggas på en prisnivå som verkligen får många fler att välja tåget eller bussen i stället för bilen. Den satsning som gjorts är otillräcklig om vi ska klarar miljö- och klimatmålen och även det måste få kosta pengar.

Vänsterpartiet har varit tydligt när det gäller behoven av nya resurser. Vi har sagt nej till besparingar som går ut över personal och vårdproduktion och istället föreslagit ökade resurser bl a till Akademiska sjukhuset. Alla våra förslag har varit finansierade. Borgarna höjde skatten för 2013 med 30 öre för att finansiera SL-pendeln till Stockholm och för att öka tågtrafiken till Sala och Gävle. Borgarna har inte visat samma intresse för att finansiera en utökning av vården. Vänsterpartiet föreslog ytterligare 20 öre i skatthöjning för 2013 för att klara vården och krävde samma skattnivå för 2014. 20 öre ger ca 150 miljoner kronor mer i intäkter och vi kan konstatera att den satsningen hade knappt räckt för att intäkterna ska täcka kostnaderna för 2014.

Vänsterpartiet ser helst en utökad finansiering genom höjda statsbidrag. Kommer inte sådana höjningar eller är otillräcklig så återstår bara en höjning av landstingsskatten. Vi vet att befolkningen är villiga att betala mer i skatt för en bra sjukvård för alla, i rätt tid

och med bra kvalitet och vi kommer inte att tveka att föreslå höjningar för att klara vården.

Vänsterpartiet vill:

- att ersättningssystemen reformeras och att budgetprocessen blir bättre
- att landstingets samlade intäkter ska öka, helst med höjda statsbidrag

Primärvården - den nära vården

På grund av den tvångslag som regering och riksdag infört måste landstingen tillämpa vårdvalssystem med fri etablering för primärvården. Det är de privata vårdgivarnas fria val att etablera sig som är det viktigaste, inte vårdbehovet eller vårdkvaliteten. Genom införandet av en vårdpeng på varje innevånare har dessa nu blivit kunder inom primärvården. Det har inte varit framgångsrikt för landstinget men starkt kostnadsdrivande. Det finns inget som tyder på att systemet gett bättre eller kostnadseffektivare vård och Vänsterpartiet kräver att tvångslagen avskaffas och att landstinget avvecklar vårdvalssystemet.

Tillgängligheten har inte heller blivit bättre trots att den borgerliga majoriteten envist hävdar det och det kan noteras att det är de privata vårdgivarna som ofta drar ner på landstingets samlade tillgänglighet. Ersättningssystemet för vårdcentraluppdraget behöver förbättras med faktorer för vårdtyngd och socioekonomi. Ingen ska behöva lista sig. Den verkliga patientmakten ligger inte i valet av utförare utan i möjligheten att kunna delta i och påverka själva vården. Landstinget har ansvar även för de olistade länsinnevånare och de ska givetvis tillhöra närmaste vårdcentral och ersättning betalas ut. Det mesta av detta kan göras inom ramen för nuvarande ekonomiska ramar.

Då ersättningssystemet inte motsvarar direkta vårdbehov och genom att nya etableringar sker främst i välbärgade områden tenderar vården att bli allt mer ojämlig. Det är de friskas val som formar vården medan den lilla gruppen med de största vårdbehoven inte fått en förbättrad vård eller tillgänglighet. Det behövs en omfattande analys av hur vården påverkas av alla privatiseringar och vårdvalssystemet.

Primärvården är den närmaste vården och den ska klara att hantera merparten av länsinnevånarnas vårdbehov. Vi har en bra primärvård i Uppsala län och så gott som alla är nöjda med den vård de får. Men länsinnevånarna ställer också stora krav på primärvården. Den ska vara lätt att komma i kontakt med och det ska vara lätt att få tider för undersökning och behandling. Primärvården ska vara lätt att nå – och lätt att förstå!

Vi behöver rusta och förstärka primärvården som den viktigaste delen i första linjens hälso- och sjukvård. Primärvården ska i framtiden ha ett mer förebyggande perspektiv och klara mer av det totala vårdbehovet lokalt. Dagens vårdcentraler ska utvecklas till hälsocentraler med ett utvecklat innehåll. För det behövs mer resurser och fler kompetenser i vårdteamen. Det behövs ett utökat samarbete med övriga aktörer i första linjens vård; elevhälsovården, företagshälsovården och kommunernas hemsjukvård respektive socialtjänst. Då andelen äldre kommer att öka behövs nya samarbetsformer med kommunerna kring vården av äldre. Landstinget kan bidra med kunskap och ökade läkarinsatser för att förebygga att minska den akuta vården, för att minska antalet inläggningar och förbättra rehabilitering och återgång till boende.

Landstingets egen primärvård har avlövats viktiga delar som förts över till andra och nya förvaltningar. Sedan tidigare har sjukvårdsrådgivningen privatiserats vilket gör att landstingets kontroll och styrning av en oerhört central och viktig vårdinstans blir svårare. Nu blir svarstider och antalet besvarade samtal viktigare än samtalens innehåll. Vänsterpartiet kräver att landstinget återtar verksamheten så fort som möjligt och att tjänsten utvecklas.

Närvård (närsjukvård) har ännu inte någon klar definition i landstinget. I stället byggs olika verksamheter med olika koncept upp på flera ställen. Närvården ska vara till för att klara mer vård nära patienten, i hemmet eller boendet eller på annat sätt i närområdet. Primärvården är den naturligaste aktören för landstinget och samtidigt vara samarbetspartnern i nya samarbetsformer med kommunerna. Fler specialiteter ska bedriva öppenvård och konsultationer inom primärvården, nära patienterna, samtidigt som det ska vara ett tätare samarbete med kommunen kring patienter. Kommunernas hemsjukvård ska erbjudas bra stöd från landstinget för att klara sitt uppdrag i patientens hemmiljö.

Vänsterpartiet vill:

- förstärka resurserna till primärvården och utveckla hälsocentraler
- utveckla samarbetet inom vården och tillsammans med övriga aktörer i första linjens vård
- bygga upp en väl fungerande närvård i samtliga kommuner
- återta sjukvårdsrådgivningen i egen regi

Akademiska sjukhuset

Akademiska sjukhuset har flera uppdrag. Förutom att vara ett sjukhus för medborgarna i länet är det också ett riks- och regionsjukhus samt forsknings- och undervisningssjukhus. Det finns anledning att understryka Akademiska sjukhusets betydelse: Med mer än 8000 anställda, merparten kvinnor, och en budgetomsättning på ca 7,5 miljarder kronor utgör sjukhuset en drivkraft och motor för hela länets utveckling. Många arbetstillfällen skapas också genom den forskning som bedrivs och de företag inom life science som växer fram. Verksamheten är till en tredjedel beroende av riks- och regionvård, framför genom avtal med landstingen inom Uppsala-Örebro sjukvårdsregion. Det är av största vikt att frågan om sjukvårdsregionerna och därmed förutsättningarna för Akademiska sjukhuset, och även för universitetet och dess medicinska fakultet, hanteras och säkerställs. Målet måste vara ett gemensamt regionvårdsavtal inom sjukvårdsregionen i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen.

Akademiska sjukhuset har under lång tid varit underfinansierat, vilket Vänsterpartiet påtalat flera gånger, men ändå tvingats till stora besparingar. De stora och onödiga besparingarna har gått ut över personal och vårdproduktion. Förändrade arbetstider och hög arbetsbelastning utan tillräcklig återhämtning har försämrat arbetsmiljön och många lämnar Akademiska sjukhuset. Det måste till en nystart med framtidstro grundad på en bättre personalpolitik och ekonomiska tillskott. Det krävs att personalrekryteringen fungerar och att rätt kompetens används på rätt sätt. Det behövs också en balans mellan uppdrag och ekonomi samt en långsiktig planering och finansiering för att klara vårdköer och kommande vårdbehov.

Det är viktigt att Akademiska sjukhuset inte splittras upp i skilda delar. De s k vårdvalen som införts inom specialistvården skadar landstingets förmåga att långsiktigt planera och tillgodose vårdbehov och försvårar att tillgodose forsknings- och utbildningsbehov. De privata vårdgivarna har fri etableringsrätt och ofta styr systemen till att patienter med mer omfattande vårdbehov får tas hand om av det offentliga. Vänsterpartiet kräver att vårdvalen inom specialistvården upphör.

Borgarna har privatiserat all mammografi vilket gjort det omöjligt att bygga upp ett väl fungerande samarbete mellan olika specialiteter kring bröstcancervården. Mammografin ska snarast möjligt återföras till Akademiska sjukhuset och ett kunskapscentrum kring bröstcancer byggas upp. För det krävs att verksamheten kan inrymmas inom de nya och ombyggda delarna av sjukhuset.

Stora satsningar på ombyggnationer och nya lokaler är beslutade eller planerade för sjukhuset. Det är en nödvändig upprustning för att på ett patientsäkert och modernt sätt bedriva sjukvård. Upprustningen innebär dock en betydande ökning av driftskostnaderna och det är viktigt att Akademiska sjukhuset får ekonomisk kompensation för de ökade kostnaderna och att eventuella rationaliseringar som möjliggörs genom de nya lokalerna, kommer vården tillgodo.

Samarbetet mellan landstingets olika verksamheter behöver utvecklas ännu mer. Akademiska sjukhuset spelar här, inte minst på sin storlek, en viktig roll. Samtidigt måste det finnas en god samordning så att onödigt dubbelarbete undviks och samtliga resurser används på ett så effektivt sätt som möjligt. Akutsjukvården förändras med en ambulanssjukvård som en specialiserad verksamhet med hög kompetens och där vården mer och mer riktar in sig på att patienter i akuta fall så snabbt som möjligt ska transporteras till rätt vårdnivå.

Det betyder att det behövs ett större länsperspektiv på hur de samlade akutvårdsresurserna används på bästa sätt vilket kan påverka akutmottagningarna. Samtidigt måste primärvårdens jourverksamheter inkl sjukvårdsrådgivningen samordnas med akutsjukvården.

Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping är båda medlemmar i det nationella nätverket för hälsofrämjande sjukhus, och det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom sjukhusen måste bli ännu bättre.

Patientmaten är viktig och ska tillagas på plats inom sjukhuset. Vänsterpartiet förespråkar flera mindre tillagningskök inom sjukhuset för att kunna leverera à la carte-meny och varmhållen mat.

Vänsterpartiet vill:

- stärka och förtydliga Akademiska sjukhusets roll som forsknings- och utbildningssjukhus med en central betydelse för regional utveckling
- att landstinget agerar till försvar av sjukvårdsregionen och för ett gemensamt regionvårdsavtal
- att ekonomin för Akademiska sjukhuset stärks långsiktigt för en ökad vårdproduktion och bättre arbetsförhållanden
- att Akademiska sjukhuset kompenseras för ökade driftskostnader i samband med nya lokaler
- återföra mammografin till egen regi på Akademiska sjukhuset och skapa ett bröstcentrum

- att Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping ökar samordningen mellan sig och med primärvården, för en bättre och effektivare länsjukvård
- att patientmaten tillagas inom sjukhusområdet

Lasarettet i Enköping

Lasarettet i Enköping har utvecklats från ett länsdelssjukhus för Håbo-Enköping till mer av ett länsjukhus till gagn för alla medborgare i länet. Detta garanterar att lasarettet kommer att finnas kvar och vara basen för vården i södra länsdelen men gör det också möjligt att använda landstingets samlade resurser på ett effektivare sätt. Ett exempel på en sådan utveckling är kortvårdskirurgin där lasarettet i Enköping får ett mycket större uppdrag och för hela länet vilket har gynnat patienterna och kortat vårdköerna. Samtidigt behövs en starkare samordning av till exempel kirurgiinsatserna mellan lasarettet och Akademiska sjukhuset, för att säkerställa kompetens och effektivitet för att klara vårdköerna.

Upprustningar och ombyggnationer av lokaler pågår inom lasarettet och det är viktigt att lasarettet kompenseras för de ökade driftskostnaderna.

Lasarettets kök, som stängdes av borgarna, ska nu åter öppnas. Vänsterpartiet vill se en satsning på en à la carte-verksamhet där patienterna själva varje dag kan välja maträtt och när man vill äta.

Vänsterpartiet vill:

- stärka och utveckla verksamheterna på lasarettet i Enköping till nytta för alla länsbor
- att lasarettet kompenseras för ökade driftskostnader efter upprustning av lokaler
- att köket utvecklas till en à la carte-verksamhet

Psykiatrisk vård

Basen i landstingets psykiatri ska vara en väl utbyggd öppen vård med en god tillgänglighet. Tidiga behandlingsinsatser och ett bra stöd är av stor betydelse för att förhindra återinsjuknande och så långt det är möjligt göra så att inläggning i den slutna vården inte blir nödvändig. Vi vill därför satsa mer resurser på att bygga ut en väl fungerande psykiatrisk öppenvård. Behandling inom slutna vård är dock ibland nödvändigt vid psykiska sjukdomar. Denna behandling måste följas av rehabiliteringsinsatser från öppenspsykiatri, primärvård och, vid behov, av kommunala verksamheter.

Landstinget och länets kommuner har en överenskommelse om samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning och lokala handlingsplaner om verksamheter och arbetssätt görs utifrån denna.

Vi ser det som särskilt viktigt med Samordnade individuella planer för de brukare som vill ha detta. ”Vägen tillbaka” är för många med psykiska sjukdomar ofta inte enkel. En väl fungerande rehabilitering och tillgång till arbete/sysselsättning är nödvändig. En fråga som vi menar kräver ökad uppmärksamhet är den somatiska hälsan för personer med psykiska sjukdomar, där undersökningar visar att hälsoläget är sämre.

”Psykiatrins Hus” inom Akademiskas område invigdes i början av 2013. Där finns stort

sett all länets slutenvård, och även den största delen av den öppna psykiatrin i Uppsala. Detta ökar möjligheterna till en väl fungerande samverkan mellan öppen och slutenvård och till en bättre "vårdkedja" för patienterna.

Även om lokaler och lokalisering är viktiga, är det ändå tillgången till kompetent personal som är avgörande för den psykiatriska vårdens innehåll och kvalitet. Skötare och psykiatrisjuksköterskor är den personalgrupp som arbetar närmast patienterna och insatser måste göras för att säkerställa det framtida behovet av kompetent och adekvat utbildad personal.

Tillgång till fasta specialistläkare har under ett flertal år varit ett problem. Arbetet med att rekrytera och kunna behålla läkare måste fortsätta. Insatser för ökad vidareutbildning för alla personalgrupper inom den psykiatriska vården är nödvändigt.

Anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning har ofta en svår situation. Anhörigstödet måste förbättras, i nära samarbete med kommuner och brukarföreningar.

Vänsterpartiet vill

- ha en väl fungerande vårdkedja mellan slutenvård och öppenvård och utvecklat samarbete mellan landstinget och kommunerna
- satsa mer resurser på den psykiatriska öppenvården
- satsa på kompetent och välutbildad personal
- förbättra stödet till anhöriga
- att det somatiska hälsoläget för personer med psykiska sjukdomar uppmärksammas

Tandvården – en klassfråga

Tandhälsan i Sverige har förbättrats sett över ett längre perspektiv. Den allmänna tandvårdsförsäkringen från 1970-talet gjorde det möjligt för fler vuxna att i tid laga sina tänder. Fri tandvård för barn- och ungdomar, satsning på förebyggande insatser, bättre kost och flourpreparat är andra viktiga förklaringar. Men det är idag alltför många med dåliga tänder och dålig ekonomi som avstår från tandvård.

Det nya statliga tandvårdsstödet som den borgerliga regeringen införde 2008 gjorde att en betydande del av befolkningen fick en ökad kostnad för sin tandvård. För kostnader upp till 3000 kr betalar den enskilde i stort sett själv. De förändringar som gjordes med att införa ett årligt allmänt tandvårdsbidrag på mellan 150-300 kr år, beroende på ålder, täcker oftast enbart av liten del av kostnaden för de flesta. Därefter ersätts hälften av kostnaderna upp till 15 000 kronor och kostnaderna över 15 000 kr ersätts till 85%. Högkostnadsskyddet gäller dock inte för alla tänder. Visserligen finns i idag möjligheter till så kallad abonnemangstandvård ("friskstandvård") men där gäller inte högkostnadsskyddet och för den med redan dålig tandstatus blir premien hög.

Resultat från olika undersökningar, såväl på nationell nivå som den enkätundersökning "Liv och hälsa" som görs vart fjärde år i Uppsala län och några omgivande landsting, anger av runt 15% av befolkningen av ekonomiska skäl avstått eller begränsat sin tandvård. Vänsterpartiet anser att det statliga stödet måste stärkas och förändras så att inte människor under lång tid avstår från tandvård av ekonomiska skäl. Vänsterpartiet driver på nationell nivå att all tandvård på sikt ska kunna erbjudas på samma villkor som övrig hälso- och sjukvård, men har ännu inte fått stöd för den politiken.

För barn- och ungdomar är läget ett annat. Tandhälsan i länet är bland de bästa i landet. Men det finns oroande tendenser att den håller på att försämrans inom vissa grupper, framförallt genom ökat intag av läsk och godis, och det finns ett starkt samband med socioekonomiska skillnader. Ett fortsatt och förstärkt arbete med inriktning mot såväl barn- och ungdomar som deras föräldrar är nödvändigt.

Efter det år man fyller 19 år upphör den fria tandvården och detta är naturligtvis ett stort problem, då ungdomar i den åldern sällan har egna inkomster och dessutom är vana vid att under många år haft fri tandvård och kallats för regelbundna kontroller. Vänsterpartiet anser att landstinget ska besluta att höja åldersnivån för den avgiftsfria tandvården t o m 24 år. Denna höjning kan behöva göras stegvis, exempel under 5 års tid med ett år i taget.

Genom den ”Frisk tandvårdssatsning” som länets Folktandvård gör med att gå ut med ett erbjudande till alla ungdomar, för vilka den fria tandvården är på väg att upphöra, om att teckna avtal på tandvård till en fast kostnad under tre års tid, fångas många ungdomar upp i ett läge där de flesta ändå har en relativt god tandhälsa. Denna satsning har varit en framgång.

Landstinget har enligt tandvårdslagen ansvaret för uppsökande verksamhet med avgiftsfria munhälsobedömningar för äldre med omfattande behov av vård- och omsorgsinsatser och för personer med funktionsnedsättningar enligt LSS. Tandhälsan hos dessa kan vara avgörande för matvanorna och livskvalitén. Vänsterpartiet anser att landstingets folktandvård ska ha ett helhetsansvar att sköta denna uppsökande verksamhet, att den inte ska upphandlas och splittras upp på flera utförare. Kommunernas personal behöver bättre och mer utbildning i tandhälsa och samarbetet mellan kommunerna och landstinget behöver utvecklas ännu mer.

Vänsterpartiet vill:

- att särskilda satsningar för att vidmakthålla den goda tandhälsan hos barn- och ungdomar behöver göras
- att det statliga tandvårdstödet behöver förstärkas så att inte människor av ekonomiska skäl avstår från tandvård
- på sikt ska tandvård betraktas på samma sätt som övrig hälso- och sjukvård och även finansieras på samma sätt
- att landstingets folktandvård ska ha ett helhetsansvar för uppsökande verksamhet till äldre och funktionshindrade.
- att åldersgränsen för den avgiftsfria tandvården bör höjas från dagens 19 år t o m 24 år.

Bra arbetsgivare - för en bra verksamhet

Försvaret av den offentliga verksamheten kräver att offentliga arbetsgivare blir bättre och ligger i framkant när det gäller utveckling av arbetsorganisation och arbetsmetoder. Men också att stå upp för de anställda och deras anställningsvillkor för långsiktighet och trygghet.

Offentliga arbetsgivare bör vara de som föregår med gott exempel, som bäst tillämpar lagar och avtal och som tydligt redovisar hur man uppfyller sitt arbetsgivaransvar. Det

politiska ansvaret är stort och kan inte delegeras bort. Det handlar om att förstå och förtydliga hur det ansvaret ser ut så att arbetsuppgifter med tillhörande befogenheter kan fördelas rätt samt på vilket sätt den politiska nivån ska granska och följa verksamheten ur ett arbetsgivarperspektiv.

Landstinget är en enda arbetsgivare och det ska råda samma villkor för de anställda oavsett arbetsplats inom landstinget. Inom landstingets verksamheter måste det ständigt pågå en kritisk granskning och ett förbättringsarbete, så att resurserna används på bästa och mest effektiva sätt. Detta förutsätter att anställda på ett tidigt stadium involveras i förändringsarbete, att deras idéer tas till vara och att chefer på alla nivåer har viljan och förmågan att leda en sådan process. Delaktighet och ett gott ledarskap är dessutom de viktigaste faktorerna i arbetet för en god arbetsmiljö och en minskad sjukfrånvaro.

Trygga och stimulerande anställningsförhållanden är viktiga förutsättningar för att kunna göra ett bra arbete. Det betyder bl a jämställda villkor för kvinnor och män utan osakliga löneskillnader vare sig inom eller mellan olika yrkesgrupper. Lönerna ska kartläggas regelbundet och en övergripande lönepolicy ska tydliggöra landstingets vilja till förändringar. Ny kompetens som också medför nya arbetsuppgifter ska självklart kunna ge en ny lön. En bra arbetsmiljö handlar också om rimliga arbetsscheman med möjlighet till återhämtning och som också gör det möjligt att orka arbeta heltid. Diskriminering får inte förekomma vid anställningar eller lönesättningar eller på annat sätt. En handlingsplan för likabehandling behövs för att tydliggöra vad som gäller och vad som ska göras.

Den som vill arbeta heltid ska kunna göra det och utgångspunkten är att vid alla anställningar ska heltid erbjudas. Den som vill utveckla sin kompetens eller pröva nya arbetsuppgifter inom landstinget ska i möjligaste mån kunna göra det. Vänsterpartiet driver på nationell nivå kravet på betald utbildning för specialistsjuksköterskor. Landstinget ska gå före och utveckla en modell för verksamhetsförlagd utbildning med lön för specialistsjuksköterskor.

Sjukskrivna ska snabbt få en återkoppling till sin chef och sin arbetsplats och rehabiliteringsinsatser ska vidtas snarast möjligt. Det ska vara möjligt att få arbetsförlagd rehabilitering på annan arbetsplats inom landstinget.

Vänsterpartiet vill:

- ge tydliga och realistiska uppdrag till förvaltningar och chefer i personal- och arbetsmiljöfrågor
- öka och säkerställa delaktigheten för de anställda
- fortsätta satsningen på ett förbättrat chef- och ledarskap
- fortsätta arbetet för en minskad sjukfrånvaro och snabb återgång i arbete
- att osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män inte ska få förekomma
- att heltid ska vara normen i landstinget, deltidsarbete en möjlighet
- utveckla en modell för verksamhetsförlagd utbildning med lön för specialistsjuksköterskor

Kultur – för hälsa och demokrati

Kulturpolitik handlar om välfärd. Kulturupplevelser berör oss känslomässigt och intellektuellt och kan roa, provocera och uppröra människor. Att ta del av, eller själv

medverka i, kulturaktiviteter kan bidra till att människor upplever tillvaron som meningsfull och ökar möjligheterna att hålla sig frisk. Kulturen är därför en del i arbetet för en bättre folkhälsa.

Tanke- och yttrandefrihet är grundbultar i ett demokratiskt samhälle. Men verklig demokrati förutsätter meningsutbyte mellan engagerade människor som för samtal och utbyter tankar.

Kulturupplevelser innebär ofta sådana möten med andra människors tankar och känslor, idéer, föreställningar och frågeställningar.

Kulturen är därför en viktig del i en livskraftig demokrati och för samhällets utveckling. Vänsterpartiets kulturpolitik vill både främja och skapa förutsättningar för konstskapande på professionell och amatörnivå.

Samhällets uppgift är att verka för en kulturell mångfald och vara motkraft till det kulturutbud som styrs av kommersiella intressen och vinstskapande och inte av omsorg om folkhälsa eller demokrati. Kulturfrågor är i högsta grad politiska. Kultur handlar om makten över tankar och känslor och är lika viktig för våra liv som sjukvård, utbildning och omsorg.

Det finns skillnader i nyttjandet av kultur, liksom i vilka kulturformer som nyttjas. Skillnader som bland annat beror på ekonomiska förutsättningar, utbildningsnivå, vanor och traditioner hemifrån och i uppväxtmiljöer. Uppsökande insatser måste därför riktas till grupper som av ekonomiska eller andra skäl inte söker sig till kulturaktiviteter. Möjligheten till kulturupplevelser får inte bli plånboksfrågor, ekonomiskt stöd måste finnas från samhällets sida.

Landstingets huvudansvar är det länsövergripande kulturarbetet. Detta sker huvudsakligen genom Upplandsmuseet, Musik i Uppland, Länsbiblioteket, och genom landstingets kulturnämnds anslags och -bidragsgivning till föreningar, studieförbund, konstnärer, grupper eller ungdomsorganisationer. Inom landstingets kulturförvaltning inryms de regionala konsulenterna för dans, film, konst, kultur i vården och offentlig konstverksamhet. Kulturnämnden ansvarar inom kultursamverkansmodellen till att lyfta fram det som kulturinstitutionerna står för i hela länet och för fördelning av anslag till regionala kulturinstitutioner. Kulturnämnden ansvarar för att synliggöra och utveckla de kulturinstitutioner och de kulturyttringar som finns runt omkring i länet.

Stödet till länets studieförbund är viktigt för människors möjligheter att utvecklas och lära sig mer. Vid landstingets folkhögskola Wik och Nordens Folkhögskola Biskops Arnö ges utbildning och kurser i olika ämnen. Vi ser studieförbunden och folkhögskolorna som en värdefull alternativ studieform, särskilt för de som av olika anledningar tidigare inte kunnat tillgodogöra sig utbildningar. Vänsterpartiet vill bidra till att överbrygga de klyftor i kunskap och tillgång till digital kultur som finns mellan olika grupper. Kunskap om internet i hela länet är viktig för information och allas tillgång till kultur i olika former. Vi vill prioritera - och tillgängliggöra mötes- och kulturlokaler drivna av ungdomar.

Landstinget bidrar genom Kultur i vården verksamheten till att äldre eller ineliggande patienter får ta del av kulturupplevelser, vilket har positiv påverkan på tillfrisknandet. Vi vill göra "Kultur i vården" tillgänglig för fler och – efter samma princip som Fysisk aktivitet på recept – utveckla möjligheterna att skriva ut Kultur på recept. Vi vill utveckla kultur i vården genom att använda sjukhusbiblioteken som ett nav för att skapa, visa och sprida kultur till patienter, anhöriga och personal.

Kulturens roll i ett regionalpolitiskt perspektiv måste lyftas fram, studier visar att det finns samband mellan kultur och ekonomisk tillväxt. Ett rikt och allsidigt kulturliv kan ha betydelse för var företag väljer att etablera sig, liksom för var människor väljer att bosätta sig. Möjligheten att ta del av och utöva kulturaktiviteter ska ingå som en naturlig del i all samhällsplanering. Vänsterpartiet vill uppnå ett jämställt kulturliv där köns-, funktionshinders- och mångfaldsperspektivet synliggörs.

Vänsterpartiet vill:

- att alla länsinvånare ska ges möjlighet att delta i kulturaktiviteter
- att kulturen blir mer tillgänglig för hela länet
- att uppsökande insatser riktas till grupper som inte söker sig till kulturen
- att möjligheterna att skriva ut kultur på recept utvecklas
- att landstinget arbetar aktivt för att kulturinstitutionerna utvecklas
- att landstinget anställer en länsteaterkonsulent för att främja scenkonsten i hela länet

Tåg och bussar - för hälsan och miljön

Människor behöver kollektivtrafik för att kunna ta sig till arbetsplatser, skolor och fritidsaktiviteter utan att behöva egen bil. Vi är i behov av snabba och täta kommunikationer mellan orter eller mellan bostadsområden. Idag använder kvinnor kollektivtrafiken mest. En utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik gynnar därför kvinnor mer än män. Samtidigt måste fler män fås att välja kollektivtrafik istället för den egna bilen. För att klara en hållbar framtid måste fler åka kollektivt, i första hand via spårbunden kollektivtrafik (järnväg och spårvagn) och därefter bussar. För att snabbt öka andelen människor som väljer att åka kollektivt måste det ske en kraftig satsning på de stora trafikstråken och i tätorternas stadstrafik. Det är viktigt att buss- och tågtrafiken synkroniseras så långt det är möjligt och att det anordnas bra parkeringsmöjligheter för dem som vill ansluta till kollektivtrafiken.

Det ska vara enkelt och billigt att åka kollektivt och därför ska priserna hållas låga och helst sänkas för att gynna en reell ökning av resandet. Ungdomar ska ha tillgång till en bra och billig kommunikation. Därför behövs det särskilda taxor för studenter och ungdomar upp till 25 år. Även pensionärer, inkl de med sjukersättning eller aktivitetsersättning eller liknande, ska ha rabatter på årskort, periodkort och enkelresor. Det enklaste är att samma rabatter gäller för ungdomar, studenter och pensionärer.

Tågtrafik

Tåg och annan spårbunden trafik är trafiksäkert och miljövänligt och en självklar del i den hållbara framtiden. Uppsala län kännetecknas av pendling. Utpendling sker till arbets- och studieplatser i Stockholm, Gävle och Västerås och inpendling sker till i huvudsak Uppsala. Allt talar för att ännu fler kommer att pendla för att kunna arbeta eller studera. Nya förbättrade pendlingsmöjligheter kommer och måste till för att locka många nya resenärer.

Upptåget mellan Uppsala och Gävle har ökat pendlingen med kollektivtrafik i de orter som ligger längs med sträckan. Norr om Uppsala behövs dubbelspår hela sträckan mot Gävle för att klara en ytterligare utbyggd trafik. Sträckan söder om Uppsala mot

Stockholm är mycket hårt belastad och det behövs ytterligare spår för att kunna utveckla tågtrafiken med fler stationer och utökade avgångar. Satsningar behövs även på planfria korsningar (ex.vis Knivsta och Bergsbrunna) och på upprustning av signalsystemen. Arlandastationerna måste bli tillgängliga för all järnvägstrafik som passerar utan höga passageraravgifter, det privata monopolet måste därför bort. Insatser behöver också göras i tunnelarna under Arlanda för att passerande tåg ska kunna hålla högre hastighet. Idag kör SL pendeltåg hela vägen till Uppsala. När möjlighet finns är det självklart att även Bergsbrunna och Alsike ska ingå som nya stationer. När en satsning på höghastighetståg blir aktuellt måste ett sådant system även omfatta Arlanda. På så sätt kan tåget bidra till att minska antalet flygresor inom riket, resor som istället kan ske miljövänligt med tåg.

Vänsterpartiet vill att trafiken med Upptåget ska utvecklas ytterligare på sträckan Uppsala – Sala med stopp i Vänge, Vittinge och Järlåsa utöver dagens stopp i Morgongåva och Heby. Det är en förutsättning för att orterna ska kunna få nya bostäder och en god kollektivtrafikförsörjning. En sådan satsning kräver en upprustning av Dalabanan men också en utökad kapacitet med längre tåg och/eller fler avgångar. Fler sträckor med dubbelspår så att fler tåg kan mötas, men också en upprustning av signalsystemet gör det möjligt för fler tåg samtidigt på delsträckorna.

Tågtrafiken från Stockholm mot Enköping och Västerås behöver förstärkas med fler avgångar och helst en förlängning av pendeltåget ända till Västerås. Grillby är en ort med potential att växa och behöver få till stånd ett tågstopp. En tåglinje mellan Enköping och Uppsala, den så kallade Arosälänken, är samhällsekonomiskt lönsam. Sträckan trafikeras idag av täta bussturer och det är dags att gå från utredning till projektering under kommande mandatperiod med sikte på start av tågtrafik snarast möjligt. Förutom resandet mellan Enköping och Uppsala kommer länken att möjliggöra tågtrafik mot Arlanda från Mälardalen.

Behoven av satsningar på järnvägar är mycket stort och måste prioriteras. Vänsterpartiet anser därför att för varje krona som investeras i vägar ska minst två kronor satsas på järnvägar.

Busstrafik

Busstrafiken utgör idag den största delen av kollektivtrafiken. Bussarnas fördel är flexibiliteten och de utgör ett bra och nödvändigt komplement till tågtrafiken. Busslinjer måste finnas som matartrafik till tågen, men även för att möjliggöra kollektivtrafik för dem som bor mellan stationerna. Det finns också flera stora pendlarstråk som inte har tillgång till järnvägar, till exempel Enköping – Uppsala och Östhammar – Uppsala, och där är det viktigt med tät trafik med god service.

Även i tätorterna är det viktigt med fungerande busstrafik. Resandet i Uppsala är mycket priskänsligt och det bör övervägas att återinföra ett särskilt stadskort till ett lägre pris. Kollektivtrafiken i Uppsala ska bidra till en sammanhållen stad där billiga periodkort ger frihet och möjlighet att delta i stadens utbud och aktiviteter för alla. Det är oftast de med små inkomster som bäst behöver kollektivtrafiken.

Bussarna ska så långt som möjligt drivas med fossilfritt bränsle och ny teknik med elbussar kan bidra till att minska utsläppen i tätorter.

Vänsterpartiet vill:

- att kollektivtrafiken ska bli tillgänglig för fler
- snarast möjligt få tågstopp i Bergbrunna, Alsike och Grillby
- att Upptåget ska stanna även i Vänge, Vittinge och Järlåsa
- omedelbart starta ett projekteringsarbete för en återuppbyggnad av järnvägen mellan Enköping och Uppsala
- satsa på att förstärka tågtrafiken ytterligare och satsa på busstrafik med hög kvalitet där tågen inte går eller stannar
- att stadskortet i Uppsala ska återinföras till ett pris av max 500 kr
- att även studentkortet för Uppsala ska återinföras till ett maxpris på 300 kr
- att studenter, ungdomar under 25 år och pensionärer ska jämföras och samma rabatter på årskort, periodkort och enkelresor
- att länskortet ska kosta max 750 kr
- att samtliga taxor ska låsas under mandatperioden
- att alla bussar ska drivas med fossilfritt bränsle

Miljöarbete – för en hållbar verksamhet

Landstinget påverkar genom sin verksamhet på olika sätt miljön. För att minska påverkan krävs tydliga politiska beslut om mål och åtgärder, att resurser avsätts och att på olika sätt skapa ett ökat miljömedvetande i hela organisationen. Landstinget är miljöcertifierat och ett miljöledningssystem finns, vilket ger ett bra styrinstrument för att kunna uppnå uppsatta mål. Landstingets miljöprogram har också varit en bra grund för det fortsatta arbetet. Arbetet pågår nu med ett nytt program för perioden 2015-2018.

Årligen görs en särskild Miljöredovisning, där arbetet redovisas och med bedömning om de mål som är satta i miljöplanen kommer att uppnås. På flera områden har utvecklingen varit positiv. Andelen ekologiskt producerade livsmedel som används har ökat och genom satsningen på "Upptåget" åker betydligt fler det mer miljövänliga tåget. Men det totala resandet med kollektivtrafiken har inte ökat i önskad takt. Taxorna inom kollektivtrafiken har under borgarnas tid höjts kraftigt vilket givetvis försvårar målet om en fördubbling av kollektivtrafikresandet. Det finns ytterligare områden där arbetet måste förbättras. Det gäller t ex att minska användandet av miljöfarliga läkemedel och kemikalier. Mot bakgrund av den alltmer alarmerande klimatsituationen i världen, måste landstinget de kommande åren på flera områden skärpa målen och öka satsningarna för att minska miljöpåverkan.

I de många upphandlingar som landstinget gör måste höga miljökrav ställas och andelen ekologiska produkter öka. Mat ska i största möjliga utsträckning vara ekologisk och/eller närproducerad. Taktiken måste öka i att Upplands lokaltrafik ökar andelen av bussar som drivs med förnyelsebart bränsle. Genom fortsatta satsningar att öka andelen kollektivresande och fortsatt utbyggd tågtrafik minskar miljöpåverkan betydligt. Det måste bli billigare att åka kollektivt och kollektivtrafiken måste bli ännu mer anpassad till befolkningens behov. När vi bygger nytt eller bygger om ska höga krav ställas på energianvändning och materialval. Vårt mål är att landstingets verksamhet år 2020 ska vara helt fritt från fossilbränsle. Detta kräver ökade satsningar och handlingsplaner för genomförandet.

Vänsterpartiet vill:

- skärpa målen i det fortsatta miljöarbetet
- öka andelen bussar som drivs med förnyelsebara bränslen
- ha fortsatt höga miljökrav vid alla upphandlingar
- att målet ska vara att landstinget är fritt från fossilbränsle år 2020

Natur och Friluftsliv

Genom allemansrätten har vi bra möjligheter att vara ute och njuta av naturen. Förutom själva naturupplevelsen, och stundom även ett fång kantareller, ger det möjlighet till avkoppling och motion. Natur och friluftsliv har betydelse för hälsan.

Upplandsstiftelsen, som ägs av landstinget och länets kommuner, spelar en mycket viktig roll för natur och friluftslivet. Bland annat genom att se till att det i Uppsala län finns ett utbrett nät av särskilda vandringsleder (Upplandsleden) och på andra sätt göra naturen tillgänglig. Men även genom att äga och sköta friluftsområden och naturreservat. Upplandsstiftelsen är också viktig för arbetet med att stärka den biologiska mångfalden och kunna skydda hotade växter och djur.

Även om många länsbor är ute i naturen, så behöver insatser göras för att få fler att upptäcka naturen. Upplandsstiftelsens arbete med ”Smultronställen i naturen” är här viktigt. Särskilt för barn och unga är Naturskolorna och stiftelsens samarbete med Biotopia i Uppsala av betydelse för att öka ungas medvetenhet om naturens värden. Upplandsstiftelsen ska arbeta för att Naturskolor finns i alla kommuner.

Särskilda insatser måste göras för att öka tillgängligheten till natur och grönområden för människor med funktionsnedsättningar. Goda kollektivtrafikförbindelser till värdefulla natur- och friluftsområden ska finnas.

Naturen som en läkande kraft är alltmer uppmärksammat. Undersökningar visar att tillfrisknandet förbättras av vistelser i exempelvis trädgårdar och naturmiljöer i nära anslutning till vården. Vi vill se en utveckling mot sådana utemiljöer i anslutning till vårdverksamheter.

Vänsterpartiet vill:

- genom Upplandsstiftelsen ge fortsatt stöd för att utveckla natur- och friluftsliv
- öka tillgängligheten till natur och grönområden
- öka insatserna för att få fler att upptäcka naturens alla möjligheter
- att Naturskolor ska finnas i alla kommuner
- fortsätta utvecklingen av natur i vården